

บทที่ 5

การวิเคราะห์ความอเนกประโยชน์ของพื้นที่ว่างสาธารณะในย่านกรุงรัตนโกสินทร์

การวิจัยนี้เก็บข้อมูลพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อศึกษาความอเนกประโยชน์ของพื้นที่ โดยเริ่มจากการสำรวจการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะในย่านกรุงรัตนโกสินทร์ ในด้านความหลากหลายของคน กิจกรรมและเวลา ซึ่งผลจะปรากฏออกมาในรูปแบบของค่าคะแนนความอเนกประโยชน์ว่ามีมากน้อยอย่างไรในแต่ละพื้นที่ โดยมีเนื้อหาดังต่อไปนี้

การวิเคราะห์การใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะอย่างอเนกประโยชน์ในย่านกรุงรัตนโกสินทร์

- 5.1 ผลการสำรวจการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะอย่างอเนกประโยชน์ในย่านกรุงรัตนโกสินทร์
- 5.2 ตำแหน่งและประเภทของพื้นที่ว่างสาธารณะอเนกประโยชน์ในย่านกรุงรัตนโกสินทร์

การวิจัยพื้นที่ว่างสาธารณะอเนกประโยชน์ในย่านกรุงรัตนโกสินทร์ เป็นการศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดพื้นที่ว่างสาธารณะที่ดีที่มีความอเนกประโยชน์แบบไทยในพื้นที่ย่านกรุงรัตนโกสินทร์ โดยมุ่งเน้นไปที่พื้นที่ว่างสาธารณะที่มีกิจกรรมเป็นหลัก ส่งผลให้การวิจัยนี้มีการการจัดกลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะโดยผสมลงในบริเวณที่มีการใช้งานอย่างหนาแน่นและมีกิจกรรมการใช้งาน

การวิเคราะห์การใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะในย่านกรุงรัตนโกสินทร์

การใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะจะมีความแตกต่างกันไปตามปัจจัยหลายอย่างในพื้นที่ เป็นการสำรวจพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อศึกษาหาพื้นที่ที่มีการใช้งานอย่างอเนกประโยชน์ ที่กล่าวถึงองค์ประกอบ 3 ประการ คือ ความหลากหลายของคน ความหลากหลายของกิจกรรม และความหลากหลายของเวลา เพื่อศึกษารวบรวมข้อมูล วิเคราะห์หาพื้นที่ที่มีความอเนกประโยชน์มากน้อยแตกต่างกัน เพื่อนำมาศึกษาหาคุณลักษณะของพื้นที่และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้งานของพื้นที่ว่างสาธารณะ

5.1 ผลการสำรวจการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะอย่างอเนกประโยชน์ในย่านกรุงรัตนโกสินทร์

พื้นที่ว่างสาธารณะในย่านกรุงรัตนโกสินทร์สามารถจัดกลุ่มพื้นที่ได้เป็น 25 แห่ง โดยแบ่งเป็นพื้นที่ว่างสาธารณะและพื้นที่โดยรอบที่เชื่อมต่อกันเป็น 1 กลุ่มพื้นที่ จากผลการสำรวจพบระดับค่าความอเนกประโยชน์ของพื้นที่ว่างสาธารณะที่ไม่เหมือนกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงจัดระดับค่าคะแนนความอเนกประโยชน์ของพื้นที่ว่างสาธารณะออกเป็น 5 ระดับ ตามค่าคะแนนที่ได้จากการสำรวจ ดังตารางที่ 5-01

ผลการสำรวจการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะอย่างอเนกประโยชน์ในย่านกรุงรัตนโกสินทร์

จากการลงสำรวจพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลเชิงประจักษ์ในการใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะอย่างอเนกประโยชน์ในย่านกรุงรัตนโกสินทร์ จำนวนทั้งสิ้น 25 แห่ง พบค่าคะแนนความอเนกประโยชน์อยู่ 3 ระดับจากทั้ง 5 ระดับ คือ มีความอเนกประโยชน์ในระดับปานกลาง มาก และมากที่สุด

ผลการเก็บข้อมูลพบพื้นที่ว่างสาธารณะที่มีความอเนกประโยชน์ที่มีค่าคะแนนความอเนกประโยชน์มากที่สุด จำนวน 16 แห่ง คือพื้นที่ที่มีคะแนนอยู่ระหว่าง 81-100 คะแนน เรียงลำดับคะแนนจากมากไปหาคะแนนน้อย ได้แก่

รายการพื้นที่ว่างสาธารณะ	ประเภทพื้นที่ว่าง	ผลสำรวจ
1.) สวนสันติชัยปราการและพื้นที่โดยรอบ	สวน	95.23
2.) ซอยรามบุตรี และพื้นที่โดยรอบ	บาทวิถี	94.44
3.) ถนนข้าวสารและพื้นที่ข้างเคียง	บาทวิถี	94.44
4.) ถนนราชดำเนินฝั่งสลากกินแบ่งรัฐบาล (อนุสรณ์16ตุลา)	บาทวิถี	93.24
5.) บริเวณริมคลองหลอด บริเวณใกล้พระแม่ธรณีบีบมวยผม	บาทวิถี	92.05
6.) สนามหลวงและพื้นที่เชื่อมต่อ	ลาน	92.05
7.) ท่าพระจันทร์ และทางเดินเท้าเชื่อมต่อพื้นที่โดยรอบ	พื้นที่ปิดล้อม	90.86
8.) ท่าช้างและทางเดินเท้าที่เชื่อมต่อ	พื้นที่ปิดล้อม	89.67
9.) ท่าเตียน สวนนาคกรภิรมย์และพื้นที่เชื่อมต่อ	สวน	89.67
10.) ย่านปากคลองตลาด	บาทวิถี	86.50
11.) ทางเดินเท้า และตรอกซอยบริเวณหน้าพะวงช้าง	บาทวิถี	86.50
12.) ตรอกซอยบริเวณศาลเจ้าพ่อเสือและพื้นที่โดยรอบ	บาทวิถี	86.50
13.) ตรอกซอยบริเวณหลังวัดราชนาคและพื้นที่โดยรอบ	บาทวิถี	86.50
14.) ถนนราชดำเนินฝั่งศึกษาภัณฑ์พาณิชย์	บาทวิถี	84.12
15.) สวนรมณีนาถ	สวน	82.93
16.) ทางเดินเท้า และตรอกซอยบริเวณย่านวัดทิพย์วารวิหาร	บาทวิถี	82.13

ตาราง 5-2 ข้อมูลพื้นที่ว่างสาธารณะที่มีความอเนกประโยชน์มากที่สุดในพื้นที่ศึกษา

ผลการเก็บข้อมูลพบพื้นที่ว่างสาธารณะเอกชนที่มีค่าคะแนนความมอกเนกประโชยณัรดับมาก จำนวน 5 แห่ง คือพื้นที่ที่มีคะแนนอยู่ระหว่าง 61-80 คะแนน เรียงลำดับคะแนนจากมากไปหาคะแนนน้อย ได้แก่

รายการพื้นที่ว่างสาธารณะ	ประเภทพื้นที่ว่าง	ผลสำรวจ
1.) ตรอกซอยบริเวณหลังวัดราชบพิตรและพื้นที่โดยรอบ	บาทวิถี	70.63
2.) ตรอกซอยบริเวณวัดสุทัศน์เทพวรารามและพื้นที่โดยรอบ	บาทวิถี	70.63
3.) บริเวณเกาะกลางสี่บสามห้างข้างวัดบวรนิเวศวิหารและพื้นที่โดยรอบ	บาทวิถี	68.25
4.) ตรอกซอยบริเวณหลังวัดบูรณศิริมาตยาราม	บาทวิถี	65.87
5.) สวน ทางเดินเท้า พื้นที่ริมน้ำ บริเวณย่านสะพานพุทธ	สวน	63.09

ตาราง 5-3 ข้อมูลพื้นที่ว่างสาธารณะที่มีความมอกเนกประโชยณัมากในพื้นที่ศึกษา

ผลการเก็บข้อมูลพบพื้นที่ว่างสาธารณะเอกชนที่มีค่าคะแนนความมอกเนกประโชยณัรดับปานกลาง จำนวน 4 แห่ง คือพื้นที่ที่มีคะแนนอยู่ระหว่าง 41-60 คะแนน เรียงลำดับคะแนนจากมากไปหาคะแนนน้อย ได้แก่

รายการพื้นที่ว่างสาธารณะ	ประเภทพื้นที่ว่าง	ผลสำรวจ
1.) บริเวณหน้าวิทยาลัยนาฏศิลป์และพื้นที่โดยรอบ	บาทวิถี	60.71
2.) บริเวณลานคนเมืองและพื้นที่โดยรอบ	ลาน	59.52
3.) สวนบริเวณพระราชอุทยานสราญรมย์ และพื้นที่เชื่อมต่อ	สวน	52.77
4.) บริเวณริมคลองหลอดใกล้ย่านปากคลองตลาดและพื้นที่โดยรอบ	บาทวิถี	50.39

ตาราง 5-4 ข้อมูลพื้นที่ว่างสาธารณะที่มีความมอกเนกประโชยณัปานกลางในพื้นที่ศึกษา

ผลการศึกษากลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะพบพื้นที่ที่มีค่าคะแนนความมอกเนกประโชยณัอยู่ 3 ระดับคือ มีความหลากหลายปานกลาง ความหลากหลายมาก และมากที่สุด โดยไม่พบพื้นที่ว่างสาธารณะที่มีค่าคะแนนความมอกเนกประโชยณัในระดับความหลากหลายน้อย และไม่มีมีความหลากหลาย เนื่องจากผู้วิจัยเน้นสุ่มลงศึกษาในพื้นที่ว่างสาธารณะที่มีการใช้งาน พื้นที่ดังกล่าวจึงมีความมอกเนกประโชยณัอยู่แล้วในระดับที่สามารถสังเกตเห็นได้อย่างชัดเจน ผลการศึกษาจึงแสดงออกมาในลักษณะที่พบค่าคะแนนความมอกเนกประโชยณัในระดับปานกลางขึ้นไป

5.2 ตำแหน่งและประเภทของพื้นที่ว่างสาธารณะอเนกประโยชน์ในย่านกรุงรัตนโกสินทร์

จากการลงพื้นที่ศึกษาเก็บข้อมูลพื้นที่ว่างสาธารณะในย่านกรุงรัตนโกสินทร์ทั้งหมด 25 กลุ่มพื้นที่ ผลการเก็บข้อมูลพบพื้นที่ว่างสาธารณะที่มีค่าคะแนนความอเนกประโยชน์มากที่สุดจำนวน 16 แห่ง แบ่งประเภทตามลักษณะหน้าที่ใช้สอยของพื้นที่ได้ดังนี้

ประเภท	พื้นที่ว่างสาธารณะที่มีความอเนกประโยชน์มากที่สุด
ลานที่ว่าง	1) พื้นที่สำรวจหมายเลข 9 สนามหลวงและพื้นที่เชื่อมต่อ
พื้นที่ที่มีมวลอาคารปิดล้อม	1) พื้นที่สำรวจหมายเลข 10 ท่าพระจันทร์ และทางเดินเท้าเชื่อมต่อพื้นที่โดยรอบ 2) พื้นที่สำรวจหมายเลข 11 ท่าช้างและทางเดินเท้าที่เชื่อม
บาทวิถีและตรอกชอกชอย	1) พื้นที่สำรวจหมายเลข 2 ซอยรามบุตรี และพื้นที่โดยรอบ 2) พื้นที่สำรวจหมายเลข 4 ถนนข้าวสารและพื้นที่โดยรอบ 3) พื้นที่สำรวจหมายเลข 5 ถนนราชดำเนินฝั่งศึกษาภัณฑ์พาณิชย์ 4) พื้นที่สำรวจหมายเลข 6 ถนนราชดำเนินฝั่งสลาภกินแบ่งรัฐบาล 5) พื้นที่สำรวจหมายเลข 7 ริมคลองหลอดบริเวณใกล้รูปปั้นพระแม่ธรณีบีบมวยผม 6) พื้นที่สำรวจหมายเลข 15 ย่านปากคลองตลาด 7) พื้นที่สำรวจหมายเลข 17 ทางเดินเท้า และตรอกชอยบริเวณหน้าเพาะช่าง 8) พื้นที่สำรวจหมายเลข 19 ตรอกชอยบริเวณศาลเจ้าพ่อเสือและพื้นที่โดยรอบ 9) พื้นที่สำรวจหมายเลข 20 ตรอกชอยบริเวณหลังวัดราชนัดดาและพื้นที่โดยรอบ 10) พื้นที่สำรวจหมายเลข 25 ทางเดินเท้า และตรอกชอยบริเวณย่านวัดทิพย์วารีวิหาร
สวนและพื้นที่ริมน้ำ	1) พื้นที่สำรวจหมายเลข 1 สวนสันติชัยปราการและพื้นที่โดยรอบ 2) พื้นที่สำรวจหมายเลข 12 ท่าเตียน สวนนาคราภิรมย์และพื้นที่โดยรอบ 3) พื้นที่สำรวจหมายเลข 24 ท่าเตียน สวนรมณีนาด

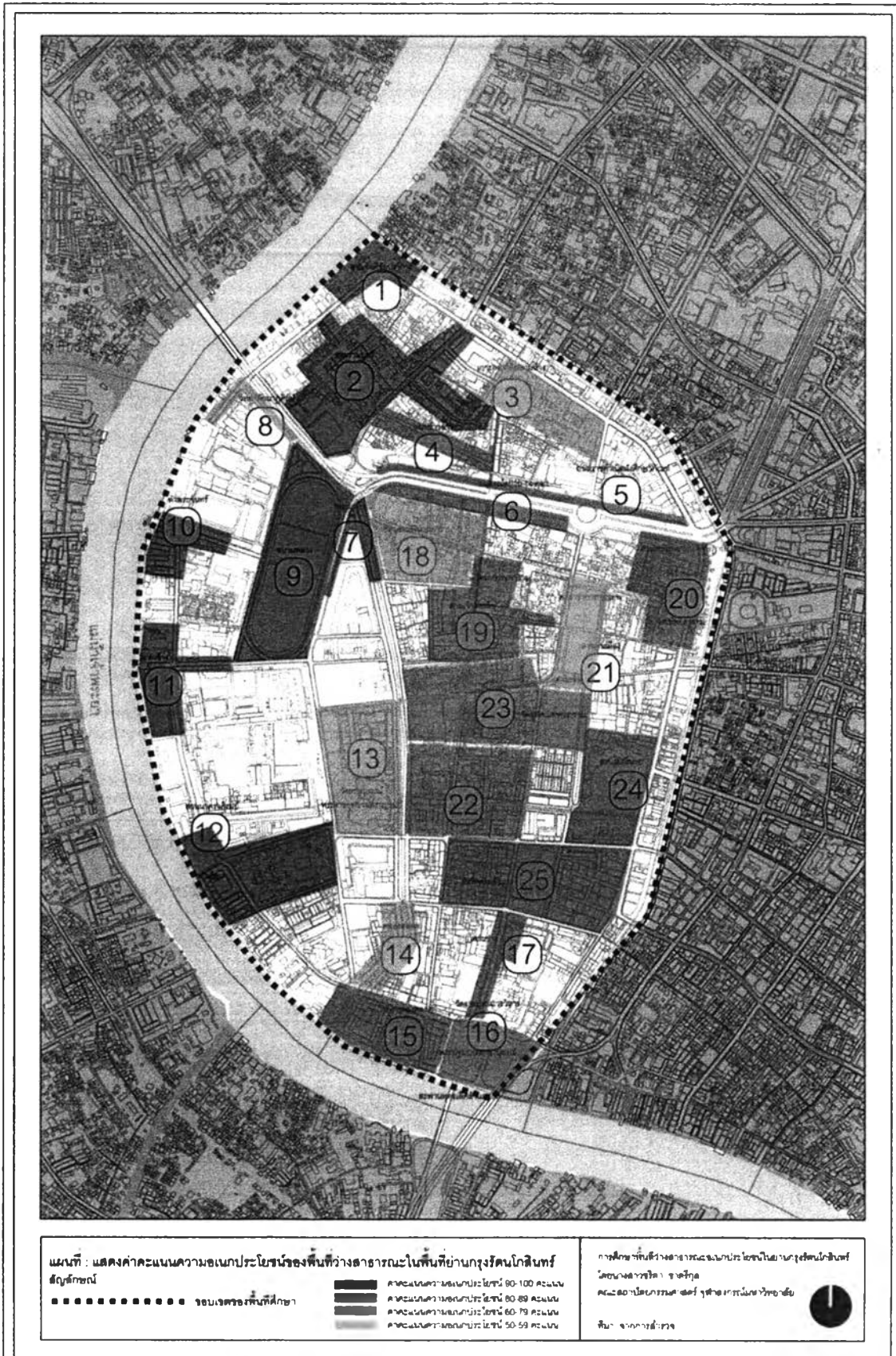
ตาราง 5-5 ประเภทของพื้นที่ว่างสาธารณะที่มีความอเนกประโยชน์ที่สุดในกรุงรัตนโกสินทร์

จากการลงสำรวจเก็บข้อมูลพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อบันทึกความหลากหลายของคน กิจกรรมและเวลา ทั้งในวันธรรมดาและวันสุดสัปดาห์ จากการจัดประเภทพื้นที่ว่างตามลักษณะหน้าที่ใช้สอยพบว่า พื้นที่ว่างสาธารณะประเภทบาทวิถีหรือตรอกชอย เป็นพื้นที่ที่มีจำนวนการใช้งานอเนกประโยชน์มากที่สุดในย่านกรุงรัตนโกสินทร์ คือมีค่าคะแนนอยู่ระหว่าง 81-100 คะแนน รองลงมาคือพื้นที่ว่างสาธารณะประเภทพื้นที่ที่มีมวลอาคารปิดล้อมและสวน พื้นที่ริมน้ำ สุดท้ายคือพื้นที่ว่างสาธารณะประเภทลานที่ว่าง

ตำแหน่งของพื้นที่ว่างสาธารณะที่มีความอ่อนโยน

จากการศึกษาพบว่าพื้นที่ว่างสาธารณะในย่านกรุงรัตนโกสินทร์เรียงลำดับตามค่าคะแนนความอ่อนโยนที่ได้ทำการศึกษา พื้นที่ว่างสาธารณะทางตอนเหนือเชื่อมต่อมาถึงกลางของพื้นที่ศึกษา ในบริเวณพื้นที่ริมแม่น้ำเจ้าพระยาและพื้นที่ต่อเนื่องที่อยู่ใกล้แม่น้ำ เป็นพื้นที่ที่มีค่าคะแนนความอ่อนโยนสูงมากที่สุด ซึ่งมีทั้งพื้นที่ว่างสาธารณะทุกประเภท ทั้งบาทวิถี ลาน พื้นที่ที่มีมวลอาคารปิดล้อม และสวนสาธารณะ อันได้แก่ พื้นที่ว่างสาธารณะบริเวณย่านท่าช้าง พื้นที่ว่างสาธารณะบริเวณย่านท่าพระจันทร์ พื้นที่ว่างสาธารณะบริเวณย่านสนามหลวงและพื้นที่เชื่อมต่อ พื้นที่ว่างสาธารณะบริเวณย่านชอยรามบุรี พื้นที่ว่างสาธารณะบริเวณย่านสวนสันติชัยปราการ และพื้นที่ว่างสาธารณะบริเวณย่านท่าเตียน สวนนาคราภิรมย์ ส่วนค่าคะแนนความอ่อนโยนมากรองลงมาคือพื้นที่ว่างสาธารณะที่อยู่ถัดเข้ามาจากแม่น้ำเจ้าพระยา เข้ามาภายในพื้นที่บริเวณหลังแนวหลอดหลอด ซึ่งส่วนมากเป็นพื้นที่ว่างสาธารณะลักษณะบาทวิถี ตรอกซอย อาทิเช่น พื้นที่ว่างสาธารณะริมคลองหลอดบริเวณใกล้พระแม่ธรณีบีบมวยผม พื้นที่ว่างสาธารณะตรอกซอยบริเวณศาลเจ้าพ่อเสือ และค่าคะแนนความอ่อนโยนสุดท้ายที่พบคือระดับปานกลาง ตำแหน่งของพื้นที่ว่างสาธารณะที่มีความอ่อนโยนปานกลางนั้นกระจายตัวอยู่ทั่วพื้นที่ศึกษา โดยพื้นที่เหล่านั้นบางส่วนจะเกาะตัวอยู่ตามแนวคลองในพื้นที่ศึกษา เช่น บริเวณริมคลองหลอดใกล้ย่านปากคลองตลาด บริเวณตรอกซอยย่านวัดบูรณศิริมาตยาราม และบางส่วนตั้งกระจายตัวอยู่เส้นทางสายหลักๆในพื้นที่ เช่น บริเวณทางเดินหน้าวิทยาลัยนาฏศิลป์ บริเวณเกาะกลางสี่สามห้างข้างวัดบวรนิเวศวิหาร บริเวณลานคนเมือง รายละเอียดแสดงในแผนที่ 5-01 โดยแสดงค่าความอ่อนโยนมากที่สุดด้วยสีแดงเข้ม ไล่ระดับค่าคะแนนที่น้อยลงไปที่สีส้มและเหลืองตามลำดับ

จากผลการศึกษาข้างต้นแสดงให้เห็นความสอดคล้องจากตำแหน่งที่ตั้งของพื้นที่ที่อยู่ในบริเวณติดแม่น้ำเจ้าพระยา ที่มีปัจจัยในด้านที่ตั้ง จุดดึงดูด เส้นทางดึงดูด (location) กับปัจจัยในด้านภูมิทัศน์และนันทนาการ (landscape and recreation space) ด้านองค์ประกอบของน้ำ ซึ่งส่งผลให้พื้นที่เกิดการใช้งาน ซึ่งมาได้ทั้งจาก ปัจจัยการส่งเสริมภูมิทัศน์ในพื้นที่จากน้ำ การสร้างสภาวะน่าสบายจากไอน้ำที่ระเหยมากับลมที่พัดเข้าสู่พื้นที่ที่ส่งผลในการลดอุณหภูมิ การเป็นเส้นทางสัญจรทางน้ำ ที่ดึงดูดผู้คนให้เข้ามาในพื้นที่กรณีพื้นที่บริเวณนั้นเป็นจุดเปลี่ยนถ่ายการสัญจร เมื่อมีคนจำนวนมาก ก็จะดึงดูดกิจกรรมเข้ามาในพื้นที่ สร้างบรรยากาศที่ศึกษากทำให้พื้นที่ว่างสาธารณะเกิดชีวิตทางสังคมขึ้น

แผนที่ 5-1 แสดงระดับกลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะที่มีความหนาแน่นประโยชน์ในย่านกรุงรัตนโกสินทร์ (ที่มา : ผู้วิจัย)

การจำแนกประเภทของพื้นที่ว่างสาธารณะในกรุงเทพมหานครตามระดับความสำคัญ (priority)

จากการศึกษาพบว่าพื้นที่ว่างสาธารณะประเภทต่างๆในย่านกรุงเทพมหานครนั้น มีระดับความสำคัญและการใช้งานที่แตกต่างกัน แบ่งได้เป็นพื้นที่ว่างสาธารณะในระดับเมืองและพื้นที่ว่างสาธารณะในระดับชุมชน เนื่องจากพื้นที่ว่างสาธารณะในกรุงเทพมหานครมีทั้งลักษณะของพื้นที่ว่างสาธารณะที่มีการใช้งานในระดับเมือง ดังเช่น ย่านท่องเที่ยว ย่านราชการ ในบริเวณศูนย์กลางของกรุงเทพมหานคร อาทิ สนามหลวง สวนสันติชัยปราการ และในย่านกรุงเทพมหานครก็มีพื้นที่ที่เป็นย่านชุมชนอยู่เป็นจำนวนมาก พื้นที่ว่างสาธารณะในระดับชุมชนนั้นส่วนมาก จะมีลักษณะของพื้นที่ว่างที่เป็นเส้นทางสัญจรในบางช่วงเวลาและเป็นพื้นที่ของชุมชนในเวลาเดียวกัน ซึ่งแต่ละพื้นที่ก็มีการเข้าถึงที่แตกต่างกัน ที่ส่งผลทำให้พื้นที่ที่มีความแตกต่างกัน โดยเฉพาะกิจกรรมที่เห็นได้อย่างชัดเจน เช่น ถ้าพื้นที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายสะดวกมักจะมีกิจกรรมด้านพาณิชยกรรมขึ้นในบริเวณนั้นเสมอ

โดยพบพื้นที่ว่างสาธารณะในระดับชุมชนในย่านกรุงเทพมหานครเพียง 5 กลุ่มพื้นที่คือ บริเวณริมคลองหลอดใกล้ย่านปากคลองตลาด บริเวณตรอกซอยบริเวณศาลเจ้าพ่อเสือ บริเวณตรอกซอยบริเวณหลังวัดบูรณศิริมาตยาราม บริเวณตรอกซอยบริเวณหลังวัดราชบพิธ และบริเวณตรอกซอยบริเวณย่านวัดทิพย์ารวิวิหาร ส่วนพื้นที่ว่างสาธารณะอื่นๆทั้งหมดเป็นพื้นที่ว่างสาธารณะในระดับเมือง จึงสรุปได้ว่าพื้นที่ว่างสาธารณะส่วนมากในย่านกรุงเทพมหานครเป็นพื้นที่ที่มีกิจกรรมรองรับในระดับเมือง มีเพียงบางส่วนที่เป็นพื้นที่ว่างสาธารณะที่มีกิจกรรมรองรับในระดับชุมชน

สัดส่วนค่าความอเนกประโยชน์ของพื้นที่ว่างสาธารณะ

องค์ประกอบของความอเนกประโยชน์ที่ศึกษานั้นประกอบด้วย ความหลากหลายของคน เวลา และกิจกรรม ซึ่งจากการสำรวจพบรายละเอียด ดังต่อไปนี้

จากการสำรวจการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะด้านความหลากหลายเวลา ช่วงเวลาที่มีการทำกิจกรรมพบได้ทั้งวันทำงาน และวันสุดสัปดาห์ ซึ่งก็มีกิจกรรมแตกต่างกันไปตามช่วงเวลาเช่น เช้า กลางวัน เย็น จนถึง เวลาค่ำตามแต่กิจกรรมของพื้นที่ โดยพื้นที่ว่างสาธารณะบางแห่งจะมีการใช้งานหนาแน่นในช่วงวันทำงาน ซึ่งจะแปรผันไปตามกลุ่มผู้เข้ามาใช้งานพื้นที่ เช่น ข้าราชการ พนักงานบริษัท ซึ่งจะหยุดในวันสุดสัปดาห์ แต่พื้นที่ว่างสาธารณะบางแห่งที่มีการใช้งานจากกลุ่มคนที่หลากหลายจะมีการใช้งานที่หนาแน่นทั้งในวันธรรมดาและวันสุดสัปดาห์ เช่น ย่านท่าพระจันทร์ ท่าช้าง ที่ในวันธรรมดามีการใช้งานจากนักศึกษา ข้าราชการ ผู้สัญจรผ่านนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ วันสุดสัปดาห์จะมีนักท่องเที่ยวชาวไทยเพิ่มเติมเข้ามาสร้างความคึกคักให้แก่พื้นที่

ความหลากหลายของคนในพื้นที่ศึกษา พบกลุ่มคนที่เข้ามาใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะมีหลากหลายทั้ง เพศ วัย และสถานะ จากการสำรวจพื้นที่ในวันธรรมดาและวันสุดสัปดาห์พบข้อมูลดังนี้ ในวันธรรมดามีพื้นที่ว่างสาธารณะส่วนมากพบกลุ่มผู้ใช้งานในช่วงอายุวัยรุ่น วัยหนุ่มสาว และวัยผู้ใหญ่ โดยในวันสุดสัปดาห์จะพบวัยเด็กและวัยผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นมาในพื้นที่ ซึ่งมักจะเป็นเด็กและผู้สูงอายุที่มากับครอบครัว

เพื่อพักผ่อน หรือสัญจรผ่านไปยังพื้นที่อื่นๆ ด้านลักษณะของผู้คนในพื้นที่สามารถพบเห็นได้หลากหลายทั้ง คนที่เดินผ่านไปมา คนที่มาจับจ่ายใช้สอย และคนที่มาขายสินค้าและบริการ สถานะของผู้คนในพื้นที่สามารถพบเห็นได้หลากหลายตั้งแต่นักเรียน นักศึกษา พนักงานบริษัท ข้าราชการ พ่อค้าแม่ค้า นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ

ความหลากหลายของกิจกรรมที่พบในพื้นที่ศึกษาได้แก่ กิจกรรมการใช้ชีวิตประจำวัน เช่น กิจกรรมจุดเปลี่ยนถ่ายการสัญจร กิจกรรมจุดหมายปลายทาง กิจกรรมนันทนาการ ได้แก่ การจับจ่ายซื้อของจากตลาด ร้านค้า การรับประทานอาหารเช้าเครื่องดื่ม การเล่นกีฬา และกิจกรรมทางสังคม ได้แก่ การนั่งมอง การพักผ่อน การนั่ง การยืนคุย การจับกลุ่มคุยกัน การพบปะสังสรรค์ กิจกรรมการจับจองพื้นที่ว่างสาธารณะของคนเดินเท้า ในบริเวณพื้นที่ว่างสาธารณะส่วนมาก พบการหยุดยืนอยู่ในจุดที่มีตำแหน่งของป้ายรถโดยสารประจำทาง และมีบางส่วนกระจายตัวไปตามร่มไม้ และพื้นที่เชื่อมต่อที่มีเส้นทางข้ามไปสู่พื้นที่สำคัญอื่นๆโดยรอบของพื้นที่ พบการนั่งในบริเวณเก้าอี้นั่งไต้ต้นไม้ มีการจับกลุ่มกันบริเวณป้ายรถโดยสารประจำทาง มีการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะเป็นเส้นทางสัญจร เพื่อสัญจรผ่านพื้นที่ โดยเฉพาะในบริเวณจุดที่มีป้ายรถโดยสารประจำทาง

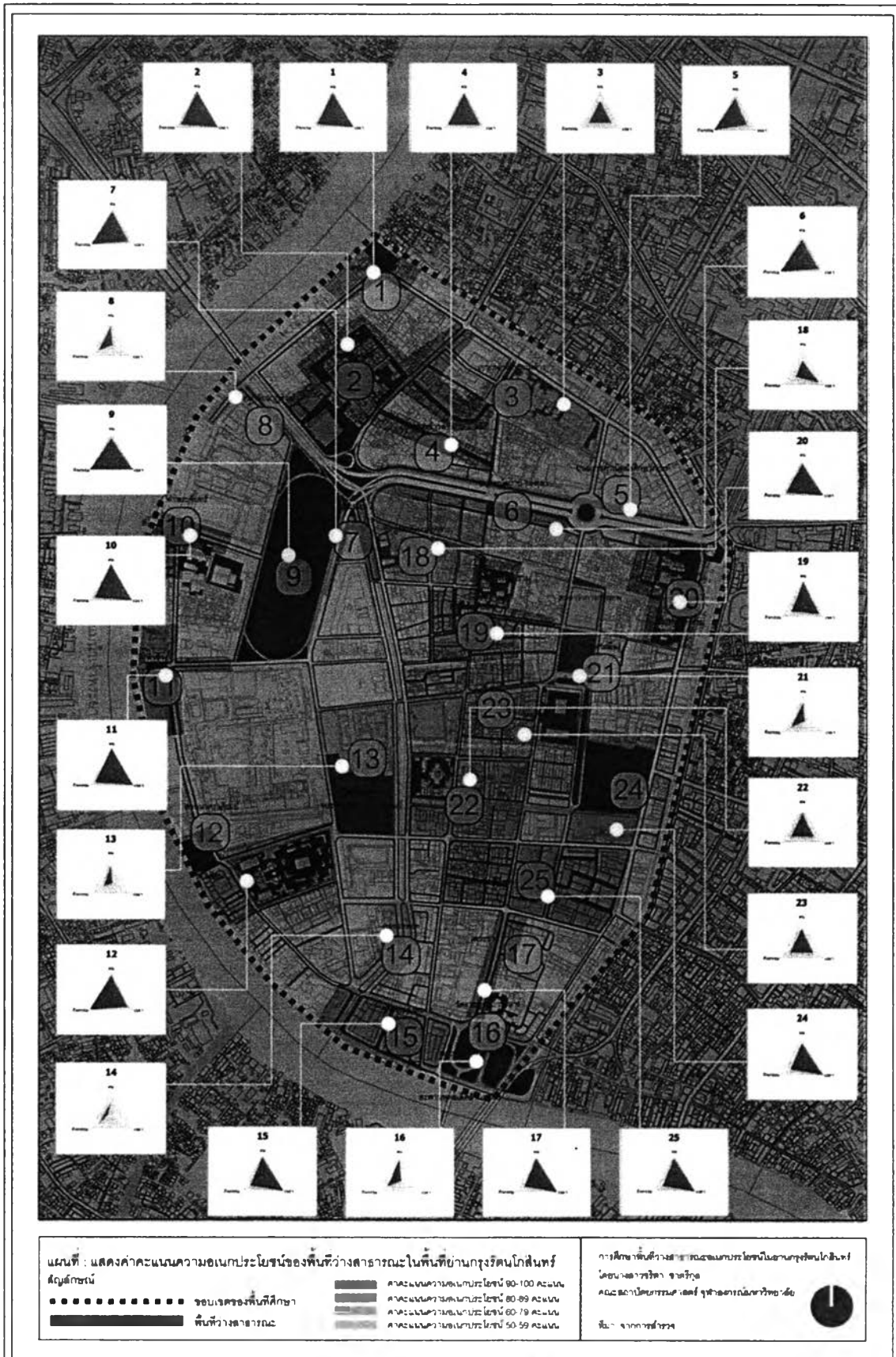
จากการศึกษาองค์ประกอบความหลากหลายของคน เวลา และกิจกรรม สามารถสรุปผลสัดส่วนความอ่อนแอของพื้นที่ในแต่ละองค์ประกอบ ได้ดังต่อไปนี้

กลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะในแต่ละพื้นที่มีสัดส่วนค่าความอ่อนแอของพื้นที่แตกต่างกัน โดยสัดส่วนที่กล่าวนั้นหมายถึงสัดส่วนความหลากหลายขององค์ประกอบในด้านคน กิจกรรมและเวลา ซึ่งในแต่ละพื้นที่มีสัดส่วนแตกต่างกันไป ซึ่งส่งผลต่อเอกลักษณ์ของพื้นที่ บางพื้นที่มีความหลากหลายในด้านเวลา คือมีการใช้งานพื้นที่หลายช่วงเวลาของวัน แต่อาจมีกลุ่มคนที่เข้ามาใช้งานพื้นที่เพียงบางกลุ่ม ไม่หลากหลายเท่าในพื้นที่อื่นๆ เช่น บริเวณตรอกซอยบริเวณหลังวัดบูรณศิริมาตยาราม บางพื้นที่มีกิจกรรมหลากหลาย แต่มีการใช้งานแค่ในบางช่วงเวลา เช่น บริเวณลานคนเมือง บริเวณริมคลองหลอด บริเวณใกล้พระแม่ธรณีบีบมวยผม บริเวณถนนราชดำเนินฝั่งศึกษาภัณฑ์พาณิชย์ ตลอดจนพื้นที่ที่มีความหลากหลายทั้งกลุ่มคน กิจกรรมและเวลา เช่น บริเวณสวนสันติชัยปราการ บริเวณชอยรามบุรี บริเวณท่าช้าง ท่าพระจันทร์ ซึ่งเป็นพื้นที่ว่างสาธารณะที่มีค่าคะแนนความอ่อนแอสูง รายละเอียดแสดงในแผนที่ 5-02 ซึ่งในแผนที่จะแสดงตำแหน่งของพื้นที่ว่างสาธารณะกับกราฟฟิกแผนภูมิสามเหลี่ยมอธิบายสัดส่วนของความอ่อนแอของพื้นที่ โดยด้านบนของแผนภูมิสามเหลี่ยมแสดงสัดส่วนความหลากหลายของคน ด้านซ้ายแสดงสัดส่วนความหลากหลายของกิจกรรม และด้านขวาแสดงสัดส่วนความหลากหลายของเวลา ซึ่งมีรายละเอียดสรุปผลการศึกษาความอ่อนแอของพื้นที่เป็นตัวเลขในตารางที่ 5-06

เมื่อทราบพื้นที่ว่างสาธารณะอ่อนแอของพื้นที่ศึกษาแล้ว จึงนำพื้นที่ดังกล่าวมาวิเคราะห์หาความเชื่อมโยงกับแนวคิดคุณสมบัติของพื้นที่ว่างสาธารณะที่ดี 5 ประการ เพื่อระบุความเชื่อมโยงของแต่ละปัจจัยกับพื้นที่ศึกษา

ประเภทพื้นที่	หมายเลขใน แผนภาพ	พื้นที่ว่างสาธารณะในย่านกรุงรัตนโกสินทร์	ความหลากหลาย ของคน	ความหลากหลาย ของเวลา	ความหลากหลาย ของกิจกรรม	คะแนนรวม (เต็ม 100)
บาทวิถี	2	ซอยรามบุตรี และพื้นที่โดยรอบ	32.14	33.33	27.78	93.24
	7	บริเวณริมคลองหลอด บริเวณใกล้พระแม่ธรณีบีบมวยผม	29.76	27.78	33.33	90.86
	6	ถนนราชดำเนินฝั่งตลาดกินแบ่งรัฐบาล (อนุสรณ์ 16 ตุลา)	28.57	27.78	33.33	89.67
	20	ตรอกซอกซอยบริเวณหลังวัดราชนัคคาและพื้นที่โดยรอบ	28.57	33.33	27.78	89.67
	4	ถนนข้าวสารและพื้นที่ข้างเคียง	30.95	27.78	27.78	86.50
	15	ย่านปากคลองตลาด	30.95	33.33	22.22	86.50
	17	ทางเดินเท้า ตรอกซอยบริเวณหน้าเพาะช่าง	30.95	33.33	22.22	86.50
	25	ทางเดินเท้า ซอยบริเวณย่านวัดทิพย์วารินวิหาร	30.95	33.33	22.22	86.50
	5	ถนนราชดำเนินฝั่งศึกษารัษฎาภิบาล	28.57	22.22	33.33	84.12
	19	ตรอกซอกซอยบริเวณศาลเจ้าพ่อเสือและพื้นที่โดยรอบ	32.14	27.78	22.22	82.13
	22	ตรอกซอกซอยบริเวณหลังวัดราชบพิธและพื้นที่โดยรอบ	26.19	22.22	22.22	70.63
	23	ตรอกซอกซอยบริเวณวัดสุทัศนเทพวรารามและพื้นที่โดยรอบ รวมถึงถนนที่มีการขายพระพุทธรูป	26.19	22.22	22.22	70.63
	3	บริเวณเกาะกลางสี่แยกหน้าวัดบวรนิเวศวิหารและพื้นที่โดยรอบในย่านบางลำพู	23.81	22.22	22.22	68.25
	18	ตรอกซอกซอยบริเวณหลังวัดบูรณศิริมาศยาราม	21.43	27.78	16.67	65.87
	8	ทางเดินบริเวณหน้าวิทยาลัยนาฏศิลป์ รวมไปถึงซอยทางเข้าหลังมหาลัยมธ.ที่ติดกัน	27.38	11.11	22.22	60.71
14	บริเวณริมคลองหลอดใกล้ย่านปากคลองตลาดและพื้นที่โดยรอบ	22.62	5.56	22.22	50.39	
ลาน	9	สนามหลวงและพื้นที่เชื่อมต่อ	28.57	33.33	33.33	95.23
	21	บริเวณลานคนเมืองและพื้นที่โดยรอบ	26.19	11.11	22.22	59.52
พื้นที่ปิดล้อม	10	ท่าพระจันทร์ และทางเดินเท้าเชื่อมต่อพื้นที่โดยรอบ	33.33	33.33	27.78	94.44
	11	ท่าช้างและทางเดินเท้าที่เชื่อมต่อนำจนถึงหน้ามหาวิทยาลัยศิลปากร	33.33	33.33	27.78	94.44
สวน	12	ทำเตียน สวนนาควารีรมย์และพื้นที่เชื่อมต่อ	30.95	27.78	33.33	92.05
	1	สวนสันติชัยปราการและพื้นที่โดยรอบ (บริเวณเชื่อมต่อถนนพระอาทิตย์)	29.76	33.33	27.78	90.86
	24	สวนรมณีนาด	27.38	33.33	22.22	82.93
	16	สวน ทางเดินเท้า พื้นที่ริมน้ำ บริเวณย่านสะพานพุทธ	29.76	11.11	22.22	63.09
	13	สวนบริเวณพระราชอุทยานสราญรมย์ (ปัจจุบันเป็นสวนสาธารณะ) และพื้นที่เชื่อมต่อ	25.00	11.11	16.67	52.77

ตาราง 5-6 ตารางสรุปผลการศึกษาพื้นที่ว่างนอกประโยชน์ในย่านกรุงรัตนโกสินทร์ (ที่มา : ผู้วิจัย)

แผนที่ 5-2 แสดงสัดส่วนค่าความอ่อนแอกประโชยณของกลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะ (ที่มา : ผู้วิจัย)